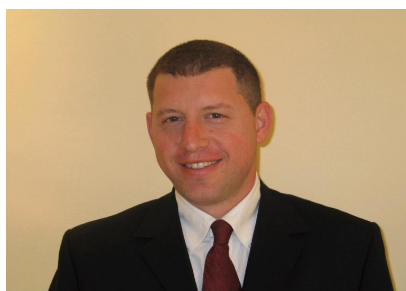

"נשים בזנות סובלות מתסמונת שטוקהולם"
מאת: עינת טלמון | 03/05/2013

אחד המכשירים לצמצום תופעת הזנות והסחר בנשים הוא החוק לאיסור צריכת זנות וטיפול בקהילה שעבר בוועדת השרים לחקיקה בפברואר 2012, אך לא זכה להתקדם משם אל ספר החוקים של מדינת ישראל. עינת טלמון שוחחה עם עו"ד אורי קידר, ממשד כביר-נבו-קידר, הפועל בהתנדבות למיגור הזנות וסחר הנשים בישראל, על המצב של הנשים בזנות ועל מצב החוק בבית המחוקקים
עו"ד אורי קידר: "מי שמכיר את השטח, תומך בחוק"

עורך הדיון אורי קידר הוא שותף בכיר במשרד כביר-נבו-קידר. הוא עוסק בליטיגציה(=התדיינות) מורכבת, משפט חוקתי-מנהלי ומשפט מסחרי-אזרחימייצג את לקוחותיו בתחומים מגוונים, ביניהם: עתירות מנהליות ועתירות לבג"ץ, תביעות דיבה ונושאים אחרים. בשנת 2004, בעקבות שורה של מאבקים ציבוריים בנושא זכויות נשים, הקימו אורי קידר ומשרד כביר-נבו-קידר, יחד עם עמותת עזו"ם, את המטה למאבק בסחר בנשים, אותו הם מנהלים יחד עד היום. זאת, תוך השפעה של ממש במאבק למיגור הסחר בבני אדם בחקיקה, במשפט ובתודעת הציבור. אחד המכשירים לצמצום תופעת הזנות והסחר בנשים הוא החוק לאיסור צריכת זנות וטיפול בקהילה. החוק הונח על שולחן המחוקקים בשנת 2008.

אורי קידר, היכן עומד כרגע החוק להפלת צרכני שירותי מין שעבר בקול תרועה רמה בוועידת השרים לחקיקה בפברואר 2012?

החוק לא עבר בכנסת. יו"ר ועדת הכנסת הקודמת, ח"כ יריב לינין לא החליט לאיזו ועדה לשייך אותו: לוועדה למעמד האישה שבראשותה עמדה ח"כ ציפי חוטובלי, והייתה מעוניינת ביותר לקדמו, או לוועדה לחוקה, חוק ומשפט שבראשה עמד ח"כ דוד רותם, שהיה מעוניין לקבור אותו. כך שלמעשה החוק תקוע. משמעות הדבר היא שבקדנציה הנוכחית יש צורך להתחיל את כל התהליך מחדש.

מדוע זה כל כך מסובך להעביר חוק כזה? היינו חושבים שדווקא הכנסת תהיה מעוניינת להעביר את החוק על רקע הנזיפה שישראל קיבלה בקונגרס האמריקאי בכל מה שנוגע לסחר בנשים וכדי להצטייר כמדינה נאורה שהולכת אחרי החקיקה במדינות כמו שוודיה וצרפת. בנוסף לכך, מדובר בנושא שבו גם יריבים פוליטיים יכולים לשתף פעולה ללא ניגוד אינטרסים.

ובכן, אין קונצנזוס מקיף לקיר. אין לך מושג כמה שתדלנות עשיו בארבע השנים האחרונות. התרוצצנו משר לשר ומח"כ לח"כ. ביום ההצבעה שאל אותי, בלי למצמץ, חבר כנסת אחד "מה זה ייתן לך להצביע בעד. הסגנון הציבורי הוא אחת מהנאבקות העיקריות נגד החוק. לכאורה בשם ליברליות היא משמרת מנגנון דיכוי ושעבוד נורא ומשרד המשפטים מושפע מהסגנון. המחויבים לחוק הם החרדים, שלי יחימוביץ ואני חייב לציין את אהוד אולמרט, עמיר פרץ וביבי נתניהו, שבמהלך מערכת הבחירות ב-2006, שבהן זכה אולמרט בסופו של דבר, שלושתם, כמועמדים לראשות הממשלה, הבטיחו שיפעלו בדיון.

כדי ללקט יותר ויותר תומכים, הבהרנו שלא תהיה לנו שום בעיה לצאת לתקשורת עם השאלה הפשוטה: 'מדוע אדוני השר מסרב לתמוך בחוק?'. בקשנו לגרום לכך שזה יהיה לא תקין פוליטית לצאת נגד הצעת החוק.

האם ניתן לאפיין את התומכים בחוק ולעומתם את המתנגדים לו?

אני יכול לומר, באופן חד משמעי, שמה שמבדיל בין התומכים למתנגדים אינה אידיאולוגיה פוליטית, דתית או מגדרית. ההבדל הבסיסי הוא בין מי שמכיר את השטח, שאז הוא תומך בחוק, ומי שלא תומך, מסתבר שהוא פשוט אינו מכיר לעומק את הנושא ואין

- אני יכול
- לומר,
- באופן חד
- משמעי,
- שמה
- שמבדיל בין
- התומכים
- למתנגדים
- אינה
- אידיאולוגיה
- פוליטית,
- דתית או
- מגדרית.
- ההבדל
- הבסיסי
- הוא בין מי
- שמכיר את
- השטח,
- שאינו
- תומך
- בחוק, ומי
- שלא תומך,
- מסתבר
- שהוא
- פשוט אינו
- מכיר
- לעומק את
- הנושא ואין
- לו מושג על
- מה הוא
- מדבר

לו מושג על מה הוא מדבר. הדיאלקטיקה יפת הנפש על פמיניזם ועל בחירה חופשית כביכול ועל יציאה נגד הפטרנליזם שלנו היא התייפופיות של דיונים תיאורטיים, שאין בינה לבין מצוקת תופעת הזנות דבר וחצי דבר. ולכן אני מרשה לעצמי לומר: כן, אני נוטל את החירות להיות פטרנליסטי ו"להחליט" עבור אותן נשים. חשוב לי להבהיר לכל התיאורטיקנים שיש להימנע מהפיתוי לעשות הקבלה בין הזנות לעולם ערכים כלשהו, משום שהיא אינה נובעת משום עולם ערכים או מנטליות, היא שבר, ולא ניתן "לתרגם" אותה לשום דבר אחר בהקשר של מעמד או ערך האישה בתרבויות מסוימות.

תפתח לנו צוהר לעולמן של הנשים האלה.

אני רוצה לפתוח צוהר לגיהנום, כדי שאנשים יבינו ולו במעט מדוע חובה להשתמש בפטרנליזם כדי להצילן. רובן המכריע - יותר מ-90% - של הזנות בארץ הן קורבנות להתעללות מינית שבוצעה בדרך כלל על-ידי מכר, או קרוב משפחה בדרגה כזו או אחרת, ופעמים רבות היתה כרוכה בגילוי עריות. הניצול המיני הוא "מאגר הנפט" שעליו יושב עולם הזנות. בגיל שנים עשרה, ארבע עשרה הנערה "נמסרת" על ידי אותו קרוב משפחה לאחר בתמורה ל"טובה". ילדה שעברה התעללות, עוד לפני שהיא יודעת כלל מה זה מין, לומדת שאין לה אוטונומיה על גופה, ושמיין וגופן הם מטבע עובר לסוחר. בנוסף, הפגיעה הזו נגרמה לה בידי אלו שאמורים היו לדאוג לה. הניגוד שבין המעשה האלים שנגרם על ידי דמויות סמכותיות או אהובות מביא איתו שבר ביכולת של אותה ילדה להתמודד עם העולם. על רקע כזה אי אפשר להבחין בין מגן לבין מתעלל ואי אפשר לשפוט בין המוקבל למעוות. ללא הרקע הזה קשה לדרדר מישהי לזנות. הנשים האלה הן קורבנות מהלכים ומי שמכיר את הטיפוס הזה מזהה אותן מרחוק.

"לא תמיד מדובר בסרסורים; לפעמים אלו נערים בני גילן, בני שלוש עשרה, ארבע עשרה, חמש עשרה. מטרידים מינית בדרך כלל "מריחים" את הקורבנות שיש להן היסטוריה כמו זו שתוארה ונטפלים להן. זה לא הבגדים או התנהגות מיניות מתפרצת ומשחררת.

"בגיל העשרה הנערה עוברת תהליך שנמשך בין חודשים לשנים של מעבר מיד ליד עד

קשה מאוד
לשרוד
זנות
בהיעדר
מנגנוני
ניתוק
שצומחים
אצל אישה
שעובדת
בזנות
ואשה
שעברה
אונס. זהו
מנגנון שבו
האישה
בעצם
מצפה ממי
שאוהב
אותה
לפגוע בה.
זה מה
שנקרא
תסמונת
שטוקהולם,
תופעה
שבה אדם
שמוחזק
בכפייה
מפתח
הזדהות
עם
האנשים
שמחזיקים
בו, הוא
נעשה
אמפטי
לחזק
ולשולט.
המתעלל
בילדה
בורא
למעשה
זונה

שהיא נוחתת אצל הסרסור האמיתי. היא מפתחת מה שנקרא 'תסמונת פוסט טראומטית'. לדעתי זה לא פוסט אלא טראומה נמשכת, כמו פצע שלא נותנים לו להגליד והוא נפתח שוב ושוב. נשים אלה מפתחות יכולת מרשימה של דיסוציאציה, ניתוק. הן מפצלות את קיומן. כלומר, הן מצליחות לנהל חיים שמתנהלים בשני מישורים. בעת המעשה הן לא נוכחות, אחריו הן לא זוכרות כלום. קשה מאוד לשרוד זנות בהיעדר מנגנוני ניתוק שצומחים אצל אישה שעובדת בזנות ואשה שעברה אונס. זהו מנגנון שבו האישה בעצם מצפה ממי שאוהב אותה לפגוע בה. זה מה שנקרא תסמונת שטוקהולם, תופעה שבה אדם שמוחזק בכפייה מפתח הזדהות עם האנשים שמחזיקים בו, הוא נעשה אמפטי לחזק ולשולט. המתעלל בילדה בורא למעשה זונה. ואם הוא "נכשל", כלומר, אם הן לא מצליחות לברוח לדיסוציאטיביות, הן לא רוחניות. אם הן לא מתנתקות, הן מאבדות את שפיות הדעת, מתות ורק מיעוטן משתקמות. לא ניתן להמשיך להיות זונה ללא היכולת לשמור על "שפיות לכאורה".

צריך להבין שזונה היא אולי בוגרת בגילה ובגופה, אבל היא למעשה לעולם ילדה שנאנסה, מנותקת מעצמה. ובניגוד לנהוג לחשוב, רוב הנשים אינן יורדות לזנות כדי לממן את קניית הסם שהן מכורות אליו. רוב הזונות מתמכרות לסמים לאחר שהחלו לעסוק בזנות.

אבל תמיד יהיה מי שיטען שיש גם כאלה שהפכו לזונות מתוך חירות, כולם שמעו על האגדה האורבנית של הסטודנטית לכלכלה שמממנת את הלימודים וחיה לא רע מעיסוק בזנות...

גם אני שמעתי את האגדה הזו. אז מה? אם יש מיעוט שבמיעוט שלא עונה על הפרופיל שתוארה. זו סיבה להניח את רובן? ומעבר לכך, אני סבור שגם אותה סטודנטית היא קורבן בדרך זו או אחרת של התעללות מינית.

ומיהם ה"קליינטיים"?

גם בהם יש הרבה קהות חושים, בהמיות. יש ביניהם מי שמרשה לעצמו להתחבר לצד הבהמי שלו, ויש מי שלא. במקומות שכבר קיים החוק, וגם על פי ההצעה שלנו, אפשר לעבור מעין "סדנה", כמו ניח של נהיגה מונעת. יש כאלה שאחרי הסדנה לא יהיו מסוגלים להסתכל על עצמם בראי מרוב בושה ולכן לא ייפלו שנית לפיתוי ללכת לזונה ויש כאלה ששום דבר לא יעזור להם. עבור אלה יש קנסות. אולי הפגיעה בכיס תטלטל אותם. על כל פנים אני מעדיף את הסדנה ואת הקנסות על האסר.

אני מניחה שבסדנה הלקוח ילמד על המציאות שמאחורי התעשייה שאיתה הוא משתף פעולה. למעשה כל מוצר, בין מותג נוצץ ובין עצצוע זול מתוצרת סין, מצליח להימכר משום שבעולם של גלובליזציה וצריכה בלתי מרוסנת, דואגים להסתיר מאיתנו את האמת שמאחורי התעשייה: את סדנאות היצע בעולם השלישי. באמצעות החוק שאתם מקדמים, הדיוקן המצמרר של הזונה שאתה מגולל פה, יתפוך לפחות שקוף.

מסכים לחלוטין. ידע זה כוח, כוח זה אחריות, אחריות זה שיפוט מוסרי. גם סחר בנשים זה גלובליזציה. יותר מכל ניתן להשוות אותה לסחר בסמים, אבל לסולייט חשיש לא משנה מי יעשן אותה. במקרה שלנו, הקורבן הוא המוצר עצמו. במשולש הצריכה שמורכב ממוכר-קונה-מוצר הנרמה היא להגן על המוצר. במשולש הסחר בסמים ובנשים היחס הוא שונה, לא החברה היא הקורבן אלא המוצר עצמו, והלקוח שותף בקירבון המוצר.

הזנות שהובאו לכאן במרמה או שלא במרמה. האם אתם דואגים גם להן או ש"עניות עירך קודמות?" אתה יכול לאפיין גם אותן?

הלקוח עסקו כבר בעבר בזנות וידעו היטב לאן הן באות. אבל זה כלל לא משנה, משום שיש להניח שגם הן עברו בארצות מוצאן את מסלול ההתעללות שהפך אותן לזונות. אחרות לא העלו בדעתן לקראת מה הן הולכות. הן הוברחו דרך הגבול עם מצרים, נאנסו בדרך, התעללו בהן, הן נכלאו ונמכרו לעבדות כמו במאה השמונה עשרה. מחירה של אישה נע בין 5,000 ל-10,000 דולר, תלוי במראה, בהגייונה, עד כמה היא מוכנה לרצות את הלקוח. מבין כל ההפרות של זכויות האדם, הסחר בבני אדם הוא ההפרה הגרועה ביותר, בקצה הסקאלה האנושית. אגב, גם אם הן מסכימות בכתב להיסחר, זה לא תופס. גם את אלה שידעו שם לאן הן נוסעות, רימו. הן לא ידעו שהרוויחו ייגזלו מהן ושהן תיוותרנה נטולות זכויות.

כדי להיאבק בתופעה ננקטו כמה מהלכים: מאבק כדי לעורר את דעת הקהל במקביל למאבק על החקיקה ולהקמת יחידה מיוחדת במשטרה. ניתן לדבר על הצלחה של יותר מ-90% במיגור הסחר ולכן מה שסיפרתי הוא למעשה נחלת העבר ואני שואב מכך עידוד.

אז מה בכל זאת מוצאים היום במכוני הליווי בחצר האחורית של תל אביב?

את אותם אחוזים בודדים של מקומות ששרדו אחרי כל הפשיטות של המשטרה, וזונות שחלקן הצליחו להישאר פה מגלים קודמים וחלקן נכנסו במרמה באשרות תייר.

איך אתה הגעת לטוקס בנושא זה?

תמיד עסקתי בזכויות אדם בהקשרים של ימין ושמאל, חרדים וחילונים, זכויות ילדים ונשים מתוך תפישה פמיניסטית. התחלתי להתודע לקורבנות הזנות דרך הייצוג בהתנדבות של קורבנות תקיפה מינית. קורבנות הסחר ללא ספק התחנית של התחנית. אני לא מחצין את הפמיניזם שלי בשיח וסבור שבאמצעות המאבק המשפטי אני יכול להביא תועלת רבה יותר.

ריאיון אופטימי? מהו החזון שלך לעתיד בנושא?

נצטרך אמנם להתחיל מהתחלה גם עם ועדת השרים בכנסת החדשה, אבל אני אופטימי. מה גם שביבי נתניהו מחויב כאמור לנושא. אינני מתיימר לחסל את הזנות באמצעות החוק. ההערכות מדברות על נתונים של עשרת אלפים זונות בהערכות הנמוכות ביותר ועד שלושים אלף בהערכות הפחות אופטימיות. בואי נדבר על חמישה עשר אלף זונות. להערכתי נוכל להביא לצמצום את היקף הזנות מייד. אנחנו חיים במדינה קטנה, ד' בפרסום בתקשורת של 50 "תיקים" כדי לצמצם את התופעה. לפי ההערכה שלנו בתוך שנה ניתן להגיע לצמצום הזנות ב-25% וב-50% בתוך שלוש שנים. גם המשטרה מעוניינת לאכוף את החוק. אני צופה לו הצלחה כמו למיגור הסחר מנשים מחו"ל והחוק למניעת הטרדה מינית שחולל פה מהפכה.

עינת טלמון היא ראש מחלקת תרבות במכון סרוונטס לתרבות ספרד, מתרגמת ספרות ספרדית ולטינו-אמריקאית, עיתונאית וסופרת.

הוספת תגובה
לנושא זה התפרסמו 0 תגובות
הוספת תגובה